

ІСТОРИЧНИЙ НАРИС СВІТОВОЇ ФЕДЕРАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ЛІКАРСЬКИХ ТОВАРИСТВ (1977–2020)

У статті подано історичний нарис Світової Федерації Українських Лікарських Товариств протягом 1977–2020 рр., тобто від часу заснування до сьогодення.

Ключові слова: Українські Лікарські Товариства, УЛТ, Світова Федерація Українських Лікарських Товариств, СФУЛТ.

Заснуванню Світової Федерації Українських Лікарських Товариств (СФУЛТ) передувала велика копітка робота.

Із самого початку скитання по чужині українські лікарі, розкидані по різних країнах вільного світу, відчували гостру потребу у спілкуванні між собою.

У 1950-х роках лікарі, зорганізовані в Українське Лікарське Товариство Північної Америки (УЛТ-ПА) листувалися з колегами з Австралії, Венесуели, Бразилії, Аргентини та Німеччини (*Пропам'ятна книга, 25-ліття УЛТПА, 1975*).

Назрівала необхідність створення світової організації українських лікарів у діаспорі, але практична реалізація такого грандіозного плану вимагала тривалого часу та титанічних зусиль. Із цією метою голова УЛТПА Ахіль Хрептовський здійснив дві робочі поїздки — до Німеччини у 1975 р. та до Австралії у 1976 р.

Як наслідок дворічної праці підготовчого комітету, до якого входили ініціатори світового єднання українських лікарів Р. Осінчук, А. Хрептовський, С. Ворох та представники українських лікарських товариств Австралії (Богдан та Ірина Шеховичі), Австрії, Західної Німеччини (Федеративна Республіка Німеччина), лікарської секції Українського професійного товариства Аргентини (М. Полянська) та Лікарської секції при Українській громаді у Венесуелі (м. Каракас) (Р. Припхан) 30 травня 1977 р. в Чикаго (США) в готелі «Конрад Гілтон» на 17-му з'їзді делегатів УЛТПА було засновано СФУЛТ, яка організаційно охопила всі наявні тоді українські лікарські товариства в діаспорі.

Утворення у 1977 р. СФУЛТ стало логічним продовженням діяльності українських лікарських товариств в еміграції.

До управи СФУЛТ увійшли: Роман Осінчук — президент, Ахіль Хрептовський — діловий віцепрезидент, чотири представники крайових товариств, а саме: Василь Трухлий — УЛТПА, Богдан Шехович — Українське лікарське товариство Австралії, Марта Полянська — Аргентина, Роман Припхан — Венесуела; Мирослав Коленський — ексекутивний секретар, Богдан Худьо — фінансовий референт, Мирослав Харкевич — референт преси й інформації, Роман Оришкевич — науковий референт, Олег Волянський — референт зовнішніх зв'язків, Степан Ворох — референт внутрішніх зв'язків, Павло Джуль — редактор «Лікарського вісника» (*Батрух А., 2010; Галабурда-Чигрин М., 2010; Грицеляк Ю., 2010*).

Першим президентом СФУЛТ було обрано Романа Осінчука (Нью-Йорк; 05.07.1902–11.02.1991). Середню освіту здобув у Тернополі 1921 р., а вищу — у Львові 1931 р. (Український тайний університет та Wydział Lekarski Uniwersytetu Lwowskiego). Лікар-інтерніст-кардіолог. За німецької окупації, після проголошення Української держави 30.06.1941 р., був членом Державного правління під проводом Ярослава Стецька, займаючи посаду заступника міністра здоров'я України та директора Державного медичного інституту у Львові. Потім, уже на чужині, професор соціальної медицини Українського технічного інституту в Нью-Йорку, надзвичайний професор (associate professor) пасторальної медицини Українського католицького університету в Римі, почесний доктор (honoris causa), дійсний член Наукового товариства імені Т. Шевченка (НТШ) і Української вільної академії наук (УВАН), ініціатор і засновник Українського лікарського товариства Америки (утворене пам'ятного для кожного українця 22 січня 1950 р.,

а після приєднання до товариства канадських лікарів, з 1961 р. назву змінено на УЛТПА), з 1982 р. — почесний президент СФУЛТ.

Звістку про створення СФУЛТ сприйняли із захопленням не лише члени УЛТПА, а й представники численних громадських організацій в еміграції. Українська преса у вільному світі повідомляла про заснування цієї організації на перших сторінках, зараховуючи цю подію до надзвичайно важливих новин.

Діловий віцепрезидент СФУЛТ доктор Ахіль Хрептовський здійснив пізніше ще по дві робочі поїздки до Австралії (1978 і 1982) та Німеччини (1977 і 1980) для зміцнення організації.

Під час святкувань свого 80-ліття 1982 р. перший багатолітній президент СФУЛТ Роман Осінчук передав президентство Ахілю Хрептовському. За заслуги перед українською лікарською громадою в діаспорі Управа СФУЛТ присвоїла Роману Осінчуку звання Почесного президента.

Другий президент СФУЛТ (з 1982 до 1992 р.) — Ахіль-Нестор Хрептовський (Чикаго) (06.06.1920—09.05.1998). Гімназію закінчив у Сяноці (тепер польський Санок) біля Перемишля 1938 р. Медицину почав вивчати у Відні, а закінчив у Мюнхені (Medizinische Fakultät, Ludwig Maximilians Universität, München) докторатом 1948 р. Лікар загальної практики. Докторську дисертацію захистив у 1949 р. Шеф медичного персоналу (1983—1985) і член ради директорів (1983—1987) у Госпіталі Вест Лейк (West Lake Hospital). Почесний член Госпіталю Готтліб Меморіал (Gottlieb Memorial Hospital). Голова головної управи УЛТПА з 1975 до 1977 р. Ініціатор і співзасновник СФУЛТ, почесний президент СФУЛТ з 1992 р. Засновник Українського інституту сучасного мистецтва в Чикаго.

Розгорнувши широку міжнародну діяльність, СФУЛТ також поставила собі за мету визнання діяльності Федерації з боку Організації Об'єднаних Націй (ООН). Відділ гуманітарних організацій при ООН налічує понад 200 різного роду інституцій. Прохання про вступ до відділу гуманітарних організацій Асамблея ООН розглядає щодвароки. Передбачалося, що черга прийде у 1983 р., якщо Радянський Союз не поставить вето на це прохання. Проте Ахіль Хрептовський і його співробітники отримали від ООН Хартію з привілеями гуманітарної організації.

Перший науковий Конгрес СФУЛТ відбувся 10—15 вересня 1984 р. у Мюнхені, Західна Німеччина, в приміщеннях Українського вільного університету (УВУ) під головуванням президента СФУЛТ Ахіля Хрептовського та почесного президента СФУЛТ Романа Осінчука.

Початок Першого наукового Конгресу СФУЛТ було заплановано на 12 вересня 1984 р. Але з огляду на несподівану смерть Блаженнішого Патріарха Йосифа Сліпого день урочистого відкриття було пе-

ренесено на 10 вересня, бо на похорон Блаженнішого до Риму поїхало багато учасників. Святкове відкриття Конгресу відбулося в приміщеннях УВУ. Конгрес відкрив президент СФУЛТ Ахіль Хрептовський, а привітальне слово виголосив ректор УВУ Володимир Янів. Від Українського Лікарського Товариства в Західній Німеччині вітальне слово виголосив Володимир М'ялковський. Від громадян міста Мюнхена Конгрес привітав голова Центрального представництва українців у Німеччині А. Мельник. Присвоїли звання почесного доктора Роману Осінчуку, засновнику й почесному президенту СФУЛТ. Р. Осінчук виголосив інавгураційну доповідь на тему «Роль українського лікаря у громаді». У Конгресі взяли участь українські лікарі зі США, Канади, Австралії, Аргентини, Австрії, Західної Німеччини, Швеції, Норвегії й Польщі. Наукова конференція розпочалася у четвер, 13 вересня, модератором виступив Ахіль Хрептовський. Наступного дня модератором був Степан Дудяк, а третього — Володимир М'ялковський. Щодня було виголошено по 10 доповідей. У мистецьку програму Конгресу входив концерт відомої піаністки Юліани Осінчук. Враховуючи жалобу по смерті Блаженнішого Патріарха Йосифа, концертна програма складалася тільки з класичної музики. 14 вересня у бальній залі готелю «Голідей Інн» (Holyday Inn) відбулася товариська зустріч учасників Конгресу. У мистецькій програмі подружжя Євген і Ніля Стецькови виконали рецитацію поеми Івана Франка «Іван Вишеньський».

В. М'ялковський у 1984 р. брав активну участь в організації Першого наукового Конгресу СФУЛТ у Мюнхені, на якому УВУ присвоїв Роману Осінчуку звання почесного доктора.

Організаційна й наукова цінність Першого Конгресу СФУЛТ полягає в тому, що він уперше в історії дав нагоду масово зустрітися українським лікарям, які живуть у різних країнах світу.

Другий науковий Конгрес СФУЛТ відбувся 1—7 липня 1988 р. в ювілейний рік 1000-ліття хрещення Русі-України у Відні, Австрія. Його відкрив Президент СФУЛТ Ахіль Хрептовський. Президія включала Мирослава Коленського, Павла Пундія, Леоніда Мостовича, Юрія Грицеляка, секретарем була Зоя Крассер. Крім 27 доповідей наукової частини (серед яких і «Медицина XI—XII століть в Русі-Україні» Почесного президента СФУЛТ Романа Осінчука), було урочисто відзначено 1000-ліття хрещення Русі-України, яке у Києві майже не святкувалося, а основні урочистості чомусь відбувалися в Росії у Москві, якої на час християнізації Київської імперії — Русі-України взагалі ще не існувало.

Другий науковий Конгрес СФУЛТ 1988 р. проходив у готелі Інтерконтиненталь (Hotel Intercontinental Wien). Господарем Конгресу було Українське Лікарське Товариство в Австрії. У науковій програмі Конгресу взяли участь понад 120 українських лікарів з багатьох країн віль-

ного світу, включно з лікарями з Норвегії, Швеції і Польщі. Конгрес відкрив президент СФУЛТ Ахіль Хрептовський. До президії Конгресу було запрошено представників церковних, наукових і громадських установ діаспори. Молитви здійснили протоієрей о. П. Дубицький і митрат о. Остгайм Дзерович. Конгрес привітали Блаженніші першоієрархи українських церков та представники центральних українських установ у США, Канаді й Європі. Від УВУ привітав присутніх ректор професор Богдан Цюцюра, від українців міста Відня — Сергій Наклович. Привітання надіслали ректор Віденського університету (Universität Wien), професор В. Голбачек, декан медичного факультету університету професор А. Фріч і президент Австрійського лікарського товариства М. Нойман. Управа СФУЛТ нагородила почесними грамотами медичного радника Володимира Конрада (Австрія), медичного радника Романа Лебедовича (Австрія), Романа Припхана (Австрія), медичного радника Олександра Жупника (Австрія), Степана Зошука (Австрія), Володимира М'ялковського (Німеччина), Й. Скобовича Околога (Швеція), Миколу Радейка (Норвегія) і Михайла Качалубу (Швейцарія).

Почесні грамоти за внесок у розвиток українських лікарських організацій у США та світі від голови УЛТПА Василя Марчука отримали: Степан Войтович (Іллінойс), Ігор Воевідка (Невада), Юрій Грицеляк (Іллінойс), Богдан Дзьоба (Арізона), Андрій Левицький (Іллінойс), Роман Мороз (Нью Йорк), Володимир Кассараба (Іллінойс) і Василь Сакало (Австралія). Урочисте відкриття Конгресу закінчилося мистецькою програмою з творами Фридерика Шопена, Романа Савицького і Василя Барвінського. Їх виконала віденська піаністка Анна Пшивий. Учасники Конгресу закінчили вечір студентським гімном «Гавдеамус ігітур». Наукова програма Конгресу тривала два дні і включала 29 рефератів. Доповідали: Роман Осінчук, Павло Пундій, Леонід Мостович, Володимир М'ялковський, Василь Трухлий, Ігор Воевідка, Христина Держко, Ярослав Іванець, Гіна Крассер, Павло Джуль, Ею Кравс Мацьків, Василь Селезінка, Олег Горникевич, Микола Бадейко, Євген Стецьків, Петер Грунерт, Володимир Остгайм-Дзерович, Богдан Борейко, Юрій Грицеляк, Степан Зошук, Андрій Батрух, Волфганг Волощук.

У неділю 3 липня у Віденській ратуші відбувся бенкет, у якому взяв участь член міської управи Відня професор Гельмут Цілька. Під час офіційної частини представники Українського лікарського товариства в Австрії професор Олег Горникевич і медичний радник Олександр Жупник вручили почесні грамоти активним членам Управи СФУЛТ Ахілю Хрептовському, Мирославу Коленському, Павлові Джулеві і Павлові Пундієві. Розважальною програмою керував Євген Стецьків. Другий Конгрес СФУЛТ був доказом постійного розвитку українських лікарських кадрів. Вони займали ви-

сокі академічні й державні посади в багатьох країнах, де перебували.

На II Світовому Конгресі СФУЛТ в 1988 р. у Відні Українське Лікарське Товариство в Німеччині було дуже активним.

З боку Українського Лікарського Товариства в Німеччині доповіді виголосили: Дарія Сімків, Андрій Батрух і Володимир М'ялковський.

Висловлена на Другому Конгресі СФУЛТ думка провести Третій Конгрес в Україні тоді здавалася ілюзорною. Політичні події в колишньому СРСР посприяли тому, що київському професорові Любомирові Пирогу 1989 р. вдалося взяти участь у черговому з'їзді УЛТПА (Чикаго) (*Пропам'ятна книга УЛТПА (Чикагський період), 1990*).

Президент Ахіль Хрептовський (Чикаго) у 1989 р. налагодив контакти і з іншими лікарями України, передусім Києва. Перша зустріч відбулася в робочому кабінеті Л. Пирога. Окрім господаря й Ахіля Хрептовського, були присутні також Павло Джуль з американського боку та Євген Білинський, Сергій Гаврилюк, Валерій Городинський, Едвін Задорожний, Віктор Маргітч, Станіслав Нечаїв, Володимир Погорелов, Олекса та Людмила Соколюки, Всеволод Стеблюк, Костянтин Тринус з українського.

28 квітня 1990 р. у Щеціні, Польща, відбулася установча конференція Українського Лікарського Товариства у Польщі.

У червні 1990 р. було відновлено Українське Лікарське Товариство Чехо-Словаччини, яке очолив Ярослав Баб'юк (*Бобинець М., Кішко О., Бобинець Я. та ін., 2005*).

Пам'ятного 30 червня 1990 р. у Києві було проведено Перший (установчий) з'їзд, який відновив Українське Лікарське Товариство у загальноукраїнському масштабі у вигляді Всеукраїнського Лікарського Товариства (ВУЛТ). Очолив ВУЛТ професор Л. Пиріг (*Нечаїв С., 1990а; Нечаїв С., 1990б; Нечаїв С., 1990с*).

3—17 серпня 1990 р. в ювілейний рік 80-ліття Руського (Українського) Лікарського Товариства та 40-річчя УЛТПА, у Києві (3—10 серпня) та Львові (11—17 серпня) за існування ще колишнього СРСР відбувся перший в Україні і третій від часу заснування науковий Конгрес Світової Федерації Українських Лікарських Товариств, на якому до СФУЛТ було прийнято ВУЛТ.

Конгрес СФУЛТ, в якому взяли участь 817 лікарів-українців (у тому числі 230 зі США, Канади та ще 8 країн світу: Польща, Німеччина, Австрія, Болгарія, Австралія, Аргентина, Великобританія і Росія), організували Ахіль Хрептовський, Павло Джуль, Мирослав Коленський, Ярослав Барвінський, Леонід Мостович та ін.

Почався Конгрес СФУЛТ в оперному театрі столиці, де вільних місць не було. Це було велике національне свято українських лікарів світу. В Україні ще панувала радянська тоталітарна влада.

У почесній президії поруч з патріотами України президентом СФУЛТ Ахілем Хрептовським, Павлом Джулем, Любомиром Пирогом співали чи робили вигляд, що співають, «Ще не вмерла України ні слава, ні воля» партократи.

Гімн, за який за радянської влади ще недавно можна було поплатитися життям, співав увесь театр. Київ почув, що Україна жива, встає з колін і рве віковічні кайдани.

Тоді, на відкритті Конгресу, у Київському театрі опери та балету ім. Т. Шевченка вперше за багато років радянської влади в Україні, привселюдно урочисто пролунав наш гімн (славень) «Ще не вмерла Україна». Багато літ у стінах Національної опери не майорили синьо-жовті прапори і не лунала мелодія національного гімну. Під час Конгресу це сталося.

У Києві делегати конгресу поклали вінок до пам'ятника Т. Шевченкові, крім того відбувся мітинг біля ще свіжих могил Василя Стуса, Олексі Тихого та Юрія Литвина. Над могилами замучених великих синів України чоловічий хор зі Львова виконав пісню «Як ви умирали, вам дзвони не грали» та реквієм Моцарта.

Патріотичну й зворушливу промову виголосив молодий священик Петро Бойко.

Читали вірші Василя Стуса, Василя Симоненка, Тараса Шевченка.

Це було дійство, що кликало до дії, до боротьби, вселяло віру в нашу силу, надію і впевненість у нашій перемозі.

Продовжувався Конгрес у Львові на базі львівського медінституту. Робота Конгресу починалася з молитви за Україну, яку виконував хоровий колектив медичного інституту разом з усіма учасниками заходу.

Перший Конгрес СФУЛТ в Україні дав заряд величезної сили не тільки лікарям, що брали участь у роботі Конгресу, але й патріотично налаштованій громадськості всієї України. Тоді ми ще раз переконалися, що в єдності сила народу.

Третій науковий Конгрес СФУЛТ 1990 р. у Києві та Львові був переломною подією в житті української лікарської громади.

Це були часи великого духового піднесення серед українського народу після довгих років суворого поневолення тоталітарним радянським режимом. Лікарі України були відокремлені від решти світу й не мали доступу до зарубіжної медичної літератури. Зв'язки із зовнішнім світом були заборонені. III Конгрес СФУЛТ відкрив лікарям України вікно у світ. Він започаткував спілкування українців, розділених кордонами й далекими океанами.

Ідея проведення в Україні III Конгресу СФУЛТ з'явилася під час II Конгресу в 1988 р., але тоді звучала більше, як побожне побажання, а не реальна подія. Завдяки наполегливій праці президента А. Хрептовського та інших активістів вона стала дійсністю. Подолавши труднощі, вдалося налагодити

контакти з товариством «Україна», на той час єдиною дозволеною установою для зв'язків з українцями за кордоном. Головою товариства був поет, комуніст Володимир Бровченко. Зрозуміло, що він боявся розглядати таке прохання і переслав його до Центрального комітету Комуністичної партії України. Але і ця васальська установа не наважувалася зачіпати таке небезпечне питання. Врешті прохання передали до Політбюро Комуністичної партії Радянського Союзу в Москві, яке після консультації з радянським посольством у Вашингтоні його схвалило. Організаційний комітет III Конгресу працював у такому складі: А. Хрептовський — голова, М. Коленський — заступник голови, М. Клодницька-Процик — голова УЛТПА, П. Джуль — редактор «Лікарського вісника», Т. Трусевич — англomовний секретар, З. Матківський — референт для особливих призначень, Я. Барвінський — представник Канади і В. Трухлий — голова Наукової комісії. Організаційний комітет в Україні очолили: Ю.П. Спіженко — міністр охорони здоров'я УРСР, А.М. Сердюк — заступник міністра, В.Я. Боровченко — голова товариства «Україна» і С.Ю. Лазебник — заступник голови. Урочисте відкриття Конгресу відбулося 4 серпня в Київському академічному театрі опери та балету. Розпочав його привітанням міністр охорони здоров'я УРСР Ю.П. Спіженко. Він наголосив, що цей конгрес — перша велика зустріч українських лікарів з усіх кінців світу. Напередодні конгресу (16 липня 1990 р.) за 2 тижні перед його початком Верховна Рада УРСР проголосила державний суверенітет. Міністр Юрій Спіженко подякував лікарям діаспори за допомогу жертвам Чорнобильської катастрофи, зокрема доктору Зенону Матківському і його дружині Надії, а також письменникам з України, які поширили правду про чорнобильську трагедію. Від імені СФУЛТ Конгрес відкрив доктор Ахіл Хрептовський, який підкреслив його історичне значення, бо вперше українські лікарі з усього світу зійшлися разом на рідних землях, щоб започаткувати нову еру в історії українського професійно-наукового руху. Учасників Конгресу привітали: голова Ради Міністрів УРСР В. Масол, голова товариства «Україна» Володимир Бровченко, а від Народного Руху України — депутат Верховної Ради СРСР Сергій Конев. Було виголошено дві програмні доповіді: Ю. Спіженко «Система охорони здоров'я України» і Павло Джуль «Гуманізм і модерна медицина».

На закінчення офіційної частини вечора присутні вшанували пам'ять лікарів — жертв сталінського терору і проспівали національний гімн «Ще не вмерла Україна».

Сцену прикрашав великий синьо-жовтий національний прапор.

Концертну частину вечора було розпочато хоральною молитвою «Отче наш». Далі були виступи хорів Києва, відомих солістів та балетних і музич-

них ансамблів. Завершився вечір пісню-молитвою «Боже великий, єдиний, нам Україну храни».

Тематика III Конгресу СФУЛТ охоплювала майже всі галузі медицини. Наукові сесії тривали 4 дні у Києві та 3 дні у Львові. У них узяли участь 138 доповідачів, з яких 51 приїхали з різних країн світу, а саме: США — 29, Канада — 11, Польща — 3, Австралія — 2, Німеччина — 2, Австрія — 1, Болгарія — 1 й Аргентина — 1.

Слухачів було близько 500 осіб, бо більше не вміщували лекційні зали.

У Конгресі взяли участь 817 зареєстрованих делегатів. У тому числі 583 з України, 220 зі США. Решту становили слухачі з інших країн.

У Києві засідання відбувалися в Будинку кінематографії. Наукова програма охоплювала 9 наукових засідань. Кожна сесія включала 8 доповідей.

У Києві учасники відвідали, окрім історичних пам'яток столиці, також Центральний музей медицини УРСР, численні медичні центри та науководослідні інститути, передусім Науково-дослідний інститут педіатрії, акушерства і гінекології МОЗ УРСР і Науково-дослідний інститут офтальмології МОЗ УРСР, науково-дослідні інститути МОЗ УРСР: кардіології, серцево-судинної хірургії, клінічної та експериментальної хірургії, онкології, отоларингології, урології та нефрології. Гостей також запросили відвідати Всесоюзний науковий центр медичної радіології і Науково-дослідний інститут геронтології Академії медичних наук СРСР. Однак для гостей найзворушливішою подією була подорож до Канева на могилу Тараса Шевченка.

Наукова програма у Львові почалася 13 серпня 1990 р. й охоплювала 7 сесій.

У Львові учасники Конгресу відвідали ряд медичних закладів, передусім, Регіональний діагностичний центр, чотири кафедри Львівського медичного інституту (загальної хірургії, серцево-судинної хірургії, педіатрії й отоларингології), Обласну лікарню № 2, стоматологічну поліклініку та Львівський науково-дослідний інститут спадкової патології. Крім наукових засідань, учасники були задіяні в програмах релігійного, культурного та історичного змісту, влаштованих Українським Лікарським Товариством у Львові у співпраці з Товариством «Народна лікарня». Програма охоплювала відкриття меморіального Музею ім. Мар'яна Панчишина, панахиду на його могилі на Личаківському цвинтарі; покладання квітів на могили лікарів — членів Українського Лікарського Товариства у Львові та НТШ. Після Богослужіння в неділю, 12 серпня, було влаштовано екскурсію до Шевченківського гаю на концерт Молодіжного театру та оглядини Музею народної культури й побуту. Заходами відновленого Українського Лікарського Товариства у Львові відбулося відкриття і посвячення меморіальної дошки на будинку «Народної лікарні» ім. митрополита Андрія Шептицького.

Делегати СФУЛТ на позачергових зборах, 16 серпня 1990 р., одногосно прийняли у свої ряди відновлене ВУЛТ, президент — професор Любомир Пиріг, Українське Лікарське Товариство в Польщі, голова доктор Іван Душкевич та Українське Лікарське Товариство у Великобританії, голова — Орест Мулька. Делегати вирішили провести IV Світовий Конгрес СФУЛТ також в Україні у м. Харків. Цього дня ввечері, у залі Львівського театру опери та балету, відбулося святкове закриття III Світового Конгресу СФУЛТ. З вітальною промовою серед інших виступив і голова Львівської обласної ради В'ячеслав Чорновіл.

Олександра Журавська пропонувала назвати іменем Мар'яна Панчишина Львівський медичний інститут.

Формальне закриття Конгресу завершив президент СФУЛТ доктор Ахіль Хрептовський. Архієрейське Благословення провів присутній влади́ка Української греко-католицької церкви митрополит Володимир Стернюк. На завершення, заходами мистецьких кіл Львова, відбувся концерт. Його програма розпочалася молитвою «Отче наш», а закінчилася національним гімном. Успіху III Конгресу, крім суто наукової тематики, сприяла також і позанаукова програма. У її рамках учасники поїхали на Чернечу гору в Каневі віддати шану генію Тараса Шевченкові. Гості відвідали низку пам'ятних місць Києва та Львова, були на оперних виставах (у Києві — «Запорожець за Дунаєм», у Львові — «Купало») та концертах. Вони взяли участь у зустрічах з письменниками, діячами Народного руху України й депутатами Верховної Ради України. Два тижні перебування лікарів — гостей з діаспори були справді небуденною подією в бурхливих і складних днях України, що пробуджувалася до нового, самостійного життя.

III науковий Конгрес СФУЛТ у Києві та Львові дав змогу українським лікарям по цей і той бік океану познайомитися й обмінятися медичними знаннями та клінічним досвідом. Він пробудив бажання серед українських лікарів стати вільними членами світової лікарської громади. III Конгрес проторував шлях іншим організаціям у діаспорі для спілкування з їхніми побратимами в Україні.

III Конгрес СФУЛТ став справді історичною подією: після понад 40-річної мандрівки лікарі діаспори повернулися до Києва та Львова, щоб взяти участь у спільних наукових нарадах напередодні проголошення Незалежності України.

До СФУЛТ, крім УЛТПА, українських лікарських товариств Австралії, Федеративної Республіки Німеччина (Західної Німеччини), Лікарської секції Українського професійного товариства Аргентини, Українського Лікарського Товариства Австрії, влилися українські лікарські товариства Болгарії, Бразилії, Великобританії, Венесуели, Польщі, Чехії, Словаччини, України, Росії (*Джюль П., 1991*).

Від 1990 р. щодвароки наукові конгреси СФУЛТ відбуваються вже в Україні переважно на базі різних медичних вищих навчальних закладів за активної участі ВУЛТ.

8–14 (9–13) серпня 1992 р. у Харкові, столиці Слобідської України, відбувся IV Конгрес СФУЛТ. У підготовці з'їзду найактивнішу участь узяв ВУЛТ та Харківське Лікарське Товариство на чолі з його головою професором Л. Порохняк. Це був перший конгрес СФУЛТ, що відбувся вже у вільній українській державі. Багато делегатів Конгресу були свідками величного святкування першої річниці Незалежності в столичному Києві та взяли участь у Світовому форумі українців. На наукових засіданнях IV Конгресу СФУЛТ було виголошено 190 доповідей. У Конгресі взяли участь 620 делегатів, які приїхали з різних держав Європи, з Росії, із заоканських країн (США, Канади й Австралії) та з усіх областей України.

Із західної діаспори приїхав 61 делегат, зі східної — 10, з України — 549. У Конгресі взяли участь 236 жінок і 384 чоловіків. Із 620 учасників 275, або 44,3%, мали академічний ступінь, у тому числі 120 — докторів і 155 — кандидатів наук. Окрім цього, серед учасників було 93 професори, 38 доцентів, академіків та членів-кореспондентів і 22 делегати з почесними званнями.

Представники діаспори мали нагоду більше дізнатися про Харків. У ньому жили і творили світочі української науки і красного письменства: Григорій Сковорода, Павло Тичина, Володимир Воробйов, Олександр Довженко та десятки інших. Відомий на весь світ Харківський університет зі своїм колишнім медичним факультетом (тоді — Харківський медичний інститут, тепер — Харківський медичний університет) існує вже понад 200 років.

До складу національного оргкомітету входили: професор Л. Пиріг (голова), І. Солоненко і Т. Бліхар — члени. До складу локального комітету входили професор Л. Порохняк-Гановська (голова), В. Екзархов і Л. Підпора — члени.

Наукові засідання відбувалися у залах Харківського оперного театру ім. Миколи Лисенка та у приміщеннях харківських медичних закладів. IV Конгрес СФУЛТ розпочався концертом у великій залі Харківського оперного театру. Народи Конгресу відкрив президент СФУЛТ А. Хрептовський. Представник Президента України у Харківській обл. О. Масельський прочитав привітання учасникам від Президента України Л. Кравчука. Від Національного організаційного комітету учасників привітав професор Л. Пиріг, а від харків'ян — професор Л. Порохняк-Гановська. Наукові засідання Конгресу тривали 4 дні. У фойє театру була відкрита мистецька виставка «Харківські вернісажі». Учасники Конгресу відвідали Харківський медичний інститут, Інститут кріобіології, Фармацевтичний інститут, Інститут удосконалення лікарів та ін.

Увечері 10 серпня делегати Конгресу зустрілися з громадськими та культурними діячами Харкова. З усіх екскурсій найнезабутнішою була поїздка 11 серпня до Сковородинівки, місця народження українського філософа Григорія Сковороди.

У музеї Г.С. Сковороди діти співали українські народні пісні.

Того ж вечора гості побачили в театрі «Березиль» п'єсу Миколи Куліша «Мина Мазайло». Сюжет вистави був, на жаль, так само актуальний, як і в часи її написання.

Загальні збори делегатів СФУЛТ відбулися 12 серпня. А. Хрептовський відмовився від поста президента Федерації, і нову управу СФУЛТ очолив П. Джуль. Із вдячності за довголітне і віддане президентство загальні збори СФУЛТ нагородили А. Хрептовського титулом Почесного президента.

Урочисте закриття IV Конгресу СФУЛТ відбулося 13 серпня в Харківському оперному театрі. Новообраний президент нагородив почесними грамотами професора Л.А. Пирога, ректора Львівського медичного інституту М.П. Павловського, професора Б.Т. Білинського, професора О.Ом. Кічеру, професора І.М. Солоненка і професора Л.А. Порохняк-Гановську. Урочистості закінчилися концертом харківських митців «Слобожанська муза». Піднесені невмирущою українською музою, учасники поклали вінки до пам'ятника Тарасові Шевченку.

Ректор Харківського медінституту скаржився, що частина студентів на запитання, якою мовою читати лекції, хочуть, щоб навчання проводили «язиком», а не мовою. Ніде в світі, у тому числі і в Росії, ніхто не питає студентів, якою мовою вести навчання. Більше того, не беруть на роботу без знання державної мови (Джуль П., 1993).

Від 1992 до 2000 р. (дві каденції по 4 роки) СФУЛТ очолював Павло Джуль (Детройт) (14.10.1921 рік народження). Гімназію закінчив у Тернополі 1942 р. Медицину почав вивчати у Львові, а закінчив уже у вигнанні — в Австрії: у Граці та Інсбруку (Medizinische Fakultät, Graz/Innsbruck Universität) у 1948 р. Лікар-отоларинголог. Клінічний професор Університету Вейна (Wayne State University), штат Мічиган, США. Багаторічний (з 1967 р.) головний редактор «Лікарського вісника» (єдиного на той час україномовного лікарського часопису у світі!), почесний член УЛТПА, почесний президент СФУЛТ.

4–9 вересня 1994 р. у м. Дніпропетровську (Січеславі, Дніпрі) у колишньому Катерининському палаці (тепер — Палац студентів) у парку ім. Т. Шевченка відбувся V Конгрес СФУЛТ, у роботі якого ВУЛТ узяв найдієвішу участь.

Дніпропетровськ для проведення П'ятого наукового Конгресу СФУЛТ було вибрано в першу чергу з огляду на його географічне положення в самому серці України. На схилах Дніпра розкинувся парк ім. Т. Шевченка з Домом студента (колись По-

тьомкінський палац, збудований у XVIII ст. (1790) князем Григорієм Олександровичем Потьомкіним (прозваним запорізькими козаками Гриць Нечеса). У цих княжих палатах і відбувся П'ятий Конгрес СФУЛТ.

В урочистому відкритті Конгресу взяли участь заступник міністра охорони здоров'я України В. Пономаренко, представники уряду, міської влади та університету. Наради Конгресу відкрив президент СФУЛТ П. Джуль. Вітальну промову виголосила українською мовою ректор Дніпропетровської медичної академії Л. Новицька-Усенко. Від міської ради вітав учасників Конгресу заступник мера В. Попов. Вершиною церемонії відкриття був виступ художнього ансамблю дітей, яку закінчив ансамбль студентів і викладачів Дніпропетровської медичної академії «Ранок».

У роботі V Конгресу СФУЛТ взяло участь понад 400 делегатів, 72 з них були з-за кордону. Наукова програма включала 300 доповідей. Гості заходу ознайомили учасників Конгресу з системою медичної освіти в Америці та післядипломною спеціалізацією.

У середу, 6 вересня, перед початком наукових сесій канадські лікарі Валтер (Володимир) Максимович і Орест Талпаш презентували український переклад відомого англomовного підручника «Основи медичних знань та методи лікування за Девідсоном» (Davidson's Principles & Practice of Medicine) у двох томах та перший том «Хірургія. Основи та практика» А.П. Форреста, Д.С. Картера, І.Б. Маклеода (Principles and Practice of Surgery. A.P.M. Forrest, D.C. Carter, I.B. Macleod).

Улітку 1994 р. зусиллями Українського Лікарського Товариства у Києві було організовано та проведено благочинне безкоштовне розповсюдження цих підручників для студентів-медиків по книгозбірнях медичних інститутів усієї України, в якому брав безпосередню участь голова Українського Лікарського Товариства у Києві С. Нечаїв разом з Р. Жилою та канадськими лікарями українського походження Орестом Талпашем і Володимиром (Вальтером) Максимовичем.

Того ж ранку професор Я. Ганіткевич представив біографічний довідник українських лікарів у двох томах: «Покоління українського Відродження», авторства Я. Ганіткевича (Львів, Україна) і П. Пундія (Чикаго, США).

Делегати з-за кордону ознайомилися з Дніпропетровською медичною академією та іншими навчальними закладами. Майже всі наукові працівники дніпропетровських закладів нарікали на великий брак україномовних медичних журналів і підручників, а особливо медичної термінології. Незабутньою і зворушливою була поїздка на остров Хортиця, місце козацької слави. По дорозі учасники екскурсії переїжджали через греблю Дніпровської гідроелектростанції і побачили руйнацію численних історичних пам'яток. Неподалік

від острова Хортиця, посеред села, стояв 700-літній дуб, з яким пов'язані численні народні повір'я. На жаль, 700-літній дуб почав всихати. Причиною його поступової загибелі стало підвищення рівня води у Дніпрі та токсичні забруднення ґрунту. На особливу увагу в Дніпропетровську заслуговує історичний музей Д. Яворницького, в якому зберігаються оригінальна булава козацьких гетьманів, зброя, старі рукописи та рідкісні книжки, відтворений козацький човен «чайка» та моделі козацьких поселень. На ділових засіданнях делегатів вирішено надіслати заклики до Уряду України про підтримку розвитку медичних наук та окреме звернення до Президента держави з вимогою прискорити українізацію країни. Запрошення ректора Одеського державного медичного університету професора Валерія Запорожана провести наступний конгрес в Одесі делегати прийняли з ентузіазмом. Урочисте закриття V Конгресу СФУЛТ відбулося 9 вересня. Президент СФУЛТ П. Джуль особливу подяку висловив ректору Дніпропетровської медичної академії Л. Новицькій-Усенко, професору Н. Чухрієнко та В. Чмиру. Прошальні урочистості завершилися концертом Дніпропетровського симфонічного оркестру (*Зарічний В., 1995*).

8(9)–14 вересня 1996 р. у м. Одесі в приміщенні Одеського медичного інституту проходив VI Конгрес СФУЛТ.

Одеса, хоч і має інтернаціональний характер портового міста, не втратила українськості. Тут жили і працювали такі визначні вчені, як І. Мечников, М. Гамалія, М.І. Пирогов, М.В. Скліфосовський, Д. Заболотний, Д.М. Менделєєв, В. Філатов та ін. В Одесі жили також творці українського відродження, зокрема В. Мальований, О. Андрієвський, І. Липа, Я. Шульгин, А. Ніковський, І.М. Луценко та багато інших.

Урочисте відкриття Конгресу відбулося в Одеському театрі опери та балету. Конгрес відкрив президент СФУЛТ П. Джуль; програмну доповідь «СФУЛТ та українська дійсність» виголосив академік Л. Пиріг; головував ректор місцевого медичного університету професор В. Запорожан. Конгрес привітали представники обласної і міської рад та професійних і наукових організацій. Привітання надіслали: міністр охорони здоров'я України А.М. Сердюк та президент Академії медичних наук України О. Возіанов. Після офіційної програми делегати Конгресу і гості слухали концерт оперного театру.

До участі в науковій програмі долучилося понад 1400 лікарів, але, з огляду на брак часу і місця, організаційний комітет відібрав лише 700. Серед учасників було понад 100 делегатів з діаспори. Наукова програма Конгресу охоплювала 5 головних тем: організацію охорони здоров'я, соціальні аспекти медицини, здоров'я матері та дитини, невідкладна медична допомога та осучаснення методів діагностики та лікування. Під час нарад Конгресу діяла також виставка «Медицина в Україні–1996».

Під час сесій Конгресу відбулася презентація видань, спонсорованих Світовою Фундацією Українських Лікарських Товариств (СФУЛТ-Фундація): «Англо-українського словника медичної термінології» авторства В. Запорожана і П. Джуля та підручників «Акушерство і гінекологія» авторства В. Запорожана і М. Цегельського, «Травматологія» авторства А.П. Олекси та «Отоларингологія і хірургія голови та шиї» авторства К. Джей Лі (в українському перекладі). СФУЛТ-Фундація є гуманітарною неприбутковою організацією, зареєстрованою й інкорпорованою у штаті Мічиган, США. Одним з головних меценатів фундації є американський економіст Г. Малиновський.

У неділю, 8 вересня, відбулося святкове відкриття пам'ятних дошок на будинках, де жили відомі лікарі Іван і Юрій Липи та Іван Луценко. Ця подія швидко перетворилася на велику патріотичну маніфестацію мешканців міста з транспарантами: «Одеса була, є і буде українська».

Президент СФУЛТ доктор П. Джуль ознайомив делегатів зі статутом новоствореної організації СФУЛТ-Фундація, завданням якої є спонсорвання видання україномовних медичних підручників і журналів. З огляду на те, що Г. Малиновський пожертвував значні кошти на цілі Фундації, президент запропонував нагородити його Почесним членством, що присутні одногосно схвалили. На завершення нарад обрали нову управу СФУЛТ у такому складі: Павло Джуль — президент, Юрій Грицеляк — президент-елект, Любомир Пиріг і Мирослав Коленський — віцепрезиденти, Василь Шеремета — генеральний секретар, Зірка Калинич — фінансовий секретар, Адріян Баранецький — секретар преси та інформації.

Учасники Конгресу відвідали історичні місця Одеси, зустрілися з українськими літераторами та художниками. Особливо захоплюючою була подорож до Білгорода-Дністровського й огляд старовинної фортеці. Церемонія закриття Конгресу відбулася в Театрі української драми й включала почесні відзначення заслужених українських лікарів. Вчена рада Одеського національного медичного університету удостоїла званням почесного доктора членів Екзекутиви СФУЛТ: Павла Джуля, Василя Зарічного, Михайла Цегельського та Любомира Пирога. Дипломи вручив ректор Одеського національного медичного університету Валерій Запорожан. Також Екзекутива СФУЛТ нагородила почесними грамотами лікарів, які брали активну участь у підготовці й проведенні Конгресу: Валерія Запорожана, Володимира Гончаренка, Василя Зарічного, Михайла Цегельського, Валерія Волянського, Валентина Кресюна, Олексія Мордашка, Любомира Пирога, Петра Чуєва та Владислава Юрлова. Закриття завершили вибрані сцени з українського побуту у виконанні артистів Театру української драми. Під час VI Конгресу

СФУЛТ зросійщене місто Одеса заговорило українською мовою (Джуль П., 1996).

16–20 серпня 1998 р. в Ужгороді відбувся VII науковий Конгрес СФУЛТ. У заході взяли участь 542 учасники, з яких 75 приїхали із зарубіжних країн (зі США — 38, з Канади — 11, а з Бельгії, Болгарії, Великобританії, Німеччини, Польщі, Словаччини, Угорщини і Росії — решта).

Під час Конгресу учасники не тільки оглянули історичні пам'ятки Ужгорода, але й відвідали цікаві місцевості в Закарпатській обл.: Мукачеве, Солотвине, Красне Поле і Хуст. Господарями Конгресу був медичний факультет Ужгородського національного університету (декан — професор В. Русин) та Закарпатське Лікарське Товариство (голова — С. Біляк).

Урочисте відкриття нарад Конгресу відбулося в Закарпатському обласному музично-драматичному театрі. Конгрес відкрив президент СФУЛТ П. Джуль і повідомив учасникам Конгресу сумну вістку про передчасну смерть 8 травня 1998 р. Почесного президента СФУЛТ А. Хрептовського. Покійний був ініціатором та довголітнім президентом СФУЛТ. Він зорганізував конгреси СФУЛТ у Мюнхені, Відні, у Києві та Львові в 1990 р., який став історичною подією в тодішній УРСР. Програмну доповідь «Сучасний стан охорони здоров'я в Україні» виголосив академік Л. Пиріг. Конгрес привітали ректор Ужгородського національного університету професор І. Сливка та представники обласних і міських органів влади. Надійшло письмове привітання міністра охорони здоров'я України А. Сердюка. Концертну частину врочистого відкриття збагатили виступи артистів музично-драматичного театру та молодіжного танцювального ансамблю.

Наукова програма Конгресу охоплювала 5 пленарних засідань — 28 доповідей, 11 секційних засідань — 58 доповідей і включала праці на найактуальніші теми української медицини, а саме: 1) організація медичної опіки в Україні: а) приватна медицина; б) страхова медицина, в) адміністративна медицина; 2) післядипломна медична освіта: а) первинна спеціалізація, б) сертифікація спеціалістів; 3) масове обстеження (скринінг) на рак; 4) епідеміологія неінфекційних захворювань (алкоголізм, тютюнопаління, наркоманія); 5) медико-екологічні проблеми (Чорнобиль); 6) нові хірургічні методи діагностики та лікування; 7) роль лікарських та громадських організацій в системі охорони здоров'я в Україні. Сесійні наради проходили в будинку інженерно-технічного факультету університету. Надзвичайно цікавою і зворушливою була подорож на Красне поле, місце битви закарпатських січовиків з мадярськими окупантами 17 березня 1938 р., в обороні самостійності Карпатської України. На полі бою загинуло понад 200 січовиків. Тепер тут велика спільна могила полеглих героїв, куди щоденно приходять сотні людей, щоб віддати честь їхній пам'яті. Цікавою і повчальною була та-

кож екскурсія до найглибшої лікарні в селі Солотвині, що спеціалізується на лікуванні бронхіальної астми. Ця лікарня знаходиться в копальні солі на глибині 200 м. Незабутньою подією стала також екскурсія до м. Мукачеве на оглядини середньовічного замку, відомого як Паланок. Основу його заклав князь Федір Коріятович (1396–1414), хоча в історичних документах є згадка про дерев'яний замок у Мукачевому ще в XI ст. У 1649 р. мешканці Закарпаття зустрічали тут гетьмана Богдана Хмельницького. Організатори Конгресу підготували для гостей концерт з піснями й танцями, виконаними аматорськими ансамблями м. Мукачеве. Офіційні наради Конгресу заклав президент П. Джуль, обіцяючи посилити роботу СФУЛТ-Фундації над виданням україномовних медичних підручників та осучасненням української медичної термінології.

На діловій нараді делегати вирішили провести наступний VIII Конгрес у 2000 р. у Львові.

13–17(19) серпня 2000 р. у Львові та Трускавці проходив VIII науковий Конгрес СФУЛТ. Перед офіційним відкриттям Конгресу відбулося освячення пам'ятника професору Мар'яну Панчишину. Львівська громада увіковічнила пам'ять професора погруддям біля Львівської обласної лікарні. Будівництвом пам'ятника керували доктор Олег Іванців та доцент Борис Кривко. Акт освячення здійснив о. Василь Боянівський у співслужінні численних священників.

Офіційне відкриття VIII Конгресу СФУЛТ відбулося у Львівському театрі опери та балету ім. Соломії Крушельницької. До президії запрошено, крім членів провладу СФУЛТ, також ректора Львівського національного медичного університету, представників Міністерства охорони здоров'я України та представників обласної і міської адміністрацій, президію НТШ. Церемонію відкриття проводив президент СФУЛТ П. Джуль. Після офіційної частини учасники слухали концерт української класичної музики.

Наукова програма проводилася у Львівському Палаці залізничників, а виїзна сесія — у Трускавці, в санаторії «Карпати». Наукова програма, крім 6 пленарних сесій, включала також 8 секційних засідань. На 6 пленарних засіданнях заслухано 59 доповідей, а на секційних — 72. У Конгресі взяли участь 480 осіб, з них 407 було з України, серед яких 3 академіки, 49 докторів медичних наук і 94 кандидати медичних наук. Із-за кордону приїхали лікарі з 11 країн: США, Канади, Аргентини, Нідерландів, Бельгії, Німеччини, Польщі, Болгарії, Австрії, Росії та Молдови. Зі США прибуло 60 лікарів разом з родинами.

У книзі тез опубліковано понад 900 статей.

На ділових нарадах делегатів СФУЛТ 15 серпня обрано нове керівництво, до якого увійшли: П. Джуль — почесний президент, академік Л. Пиріг — президент, М. Коленський і професор М. Павловський — віцепрезиденти, Т. Бліхар —

секретар і Р. Горбова — скарбник. До ради директорів увійшли голови крайових українських лікарських товариств.

З огляду на розвиток ВУЛТ в Україні, делегати вирішили перенести осідок СФУЛТ з Чикаго до Києва. У 2000 р. П. Джуль передав керівництво СФУЛТ Україні. До десятиріччя незалежності нашої держави керівництво СФУЛТ було перенесено в Україну.

На Восьмому науковому Конгресі 2000 р. вперше президентом СФУЛТ було обрано лікаря з України (м. Київ) — Любомира Антоновича Пирога (02.02.1931 року народження (за паспортом 01.03.1931 р.), нефролог, доктор медичних наук, професор, академік Академії медичних наук України, член-кореспондент Національної академії наук України, заслужений діяч науки і техніки України, Президент ВУЛТ, народний депутат Верховної Ради України 1-го скликання (середню десятирічну школу закінчив з медаллю у рідному Рогатині 1948 р., Львівський медичний інститут закінчив з відзнакою 1954 р.). Віцепрезиденти: М. Коленський (США), М. Павловський (Львів); відповідальний секретар: Є. Білинський (Київ); до складу правління СФУЛТ на 4-річну каденцію увійшли 14 осіб: 1) П. Бачинський (Дніпропетровськ), 2) Т. Бліхар (Київ), 3) В. Волянський (Одеса), 4) С. Гаврилюк (Київ), 5) Л. Максимець (Київ), 6) О. Мусій (Київ), 7) Б. Надрага (Львів), 8) С. Нечаїв (Київ), 9) Л. Попіль (Івано-Франківськ), 9) Л. Порохняк-Гановська (Київ), 10) Б. Соловій (Львів), 11) О. Тілікін (Миргород), 12) О. Хонда (Київ), 13) О. Ціборовський (Київ), 14) В. Чмир (Київ). Крайові представники: О. Лозинський (Австралія), О. Горникевич (Австрія), З. Бубняк (Болгарія), О. Мулька (Великобританія), І. Гарабач (Німеччина), Л. Колянчук (Польща), В. Антонів (Росія), Я. Поповець (Словаччина), А. Баранецький (США), Р. Гой (США), Р. Горбова (США), М. Грицяк (США), Я. Бабюк (Чехія). П. Джуля було обрано почесним президентом СФУЛТ.

Святкове закриття Конгресу відбулося в історичній актовій залі Львівської ратуші під проводом новообраного президента СФУЛТ — академіка Л. Пирога.

Щоб підвищити ефективність, рада директорів СФУЛТ-Фундації на засіданні у Львові 15 серпня 2000 р. одногосно вирішила переорганізувати Фундацію з членської на управлінську установу під новою назвою Американсько-українська медична фундація (АУМФ). Офіційний акт інкорпорації у штаті Мічиган і привілеї Податкової служби США залишилися без змін. Спонукою до заснування АУМФ був невідрадний застій розвитку української медичної літератури. Особливо відчутним був брак сучасної медичної термінології. Тому головною метою АУМФ було видавання українських перекладів провідної американської медичної літератури, щоб не тільки дати поштовх українським вченим

до опрацювання власного сучасного називництва, а й також уможливити співпрацю українських лікарів та студентів з їхніми колегами в інших державах світу. Конкретні досягнення АУМФ: 1) видання 17 медичних підручників, з яких 13 — це праці українських авторів і 4 переклади з англійської мови; 2) видання англо-українського словника медичної термінології; 3) видання англо-українського перекладу «Ілюстрованого медичного словника Дорланда»; 4) видання українсько-англійської версії «Ілюстрованого медичного словника Дорланда»; 5) видання двох українсько-латинських редакцій «Анатомічного атласу людини» Ф. Неттера; 6) закупівля 5000 англомовних медичних підручників для навчальних закладів України; 7) закупівля 75 одиниць комп'ютерів і поліграфічного устаткування для медичних університетів і науково-дослідних інститутів. Головні меценати АУМФ: Григорій Малиновський, Любомир і Дарія Курилко, Павло й Ірина Джуль, Михайло й Ірина Цегельські, Василь і Стефанія Зарічні, Любомир і Ліда Яхницькі. Рада директорів АУМФ: Павло Джуль — президент, Любомир Липецький — віцепрезидент, Андрій Джуль — виконавчий секретар, Олександр Серафим — фінансовий референт, Любомир Яхницький, Богдан Піхурко і Борис Легета — директори. АУМФ — гуманітарна організація, заснована в 1996 р. у штаті Мічіган і там інкорпорована. Фундація є доброчинною установою, апробованою Податковою службою США. АУМФ почала існувати як СФУЛТ-Фундація (Джуль П., 2001; Джуль П., 2010; Пиріг Л.А., 2000).

Луганське Лікарське Товариство ініціювало проведення наступного Конгресу СФУЛТ у 2002 р. у м. Луганськ, тому і вирішили провести конгрес там, на самому сході України.

19–22 серпня 2002 р. в Луганську відбувся ІХ Конгрес СФУЛТ, науково-практична конференція і фармацевтична виставка «Медицина і ліки ХХІ століття» за участю понад 20 провідних зарубіжних фармацевтичних фірм та українських виробників. Серед делегатів Конгресу були лікарі-українці зі США, Канади, Німеччини, Нідерландів, Болгарії, Росії та з усіх областей України. Це був рік, коли відзначали 25-ліття СФУЛТ. У зрощеному Луганську в 2002 р. в засіданнях узяли участь молоді лікарі — випускники Луганського медичного інституту та студенти старших курсів. Учасники Конгресу поклали квіти до пам'ятника Т. Шевченку, заспівали «Заповіт» (Пиріг Л.А., 2002a; Пиріг Л.А., 2002b).

26–28 серпня 2004 р. в Чернівцях відбувся Х Конгрес СФУЛТ, на якому 503 делегати Конгресу представляли, окрім усіх областей України, також лікарів-українців зі США, Канади, Австралії, Німеччини, Польщі, Словаччини, Болгарії та Росії. Тези доповідей налічували 1109 робіт. Головним редактором був Л. Пиріг, заступником головного редактора — О. Мусій. Редакційна колегія:

Є. Білинський, С. Гаврилюк, С. Мушак, С. Нечаїв, В. Погорілий, О. Хонда, О. Ціборовський, В. Чмир, А. Яніна.

28–30 серпня 2006 р. в Полтаві відбувся ХІ Конгрес СФУЛТ, у роботі якого взяли участь делегати як з усіх регіонів України, так і з зарубіжжя. Тези доповідей налічували 1186 робіт. Головним редактором був Л. Пиріг, заступником головного редактора — О. Мусій. Редакційна колегія: Є. Білинський, С. Гаврилюк, С. Мушак, С. Нечаїв, О. Хонда, О. Ціборовський, В. Чмир, А. Яніна (Нечаїв С., 2006; Резолюція ХІ Конгресу СФУЛТ, 2006).

25–28 вересня 2008 р. в Івано-Франківську відбувся ХІІ Конгрес СФУЛТ, у якому ВУЛТ узяло щонайактивнішу участь. Тези доповідей налічували 1079 робіт. Головним редактором був Л. Пиріг, заступником головного редактора — О. Мусій, редакційна колегія: Є. Білинський, С. Гаврилюк, С. Мушак, С. Нечаїв, О. Хонда, О. Ціборовський, В. Чмир, А. Яніна (Добош Г., 2008).

30 вересня–3 жовтня 2010 р. у Львові відбувся ювілейний ХІІІ Конгрес СФУЛТ, присвячений 100-річчю Руського (Українського) Лікарського Товариства. У рамках міжнародного форуму українських лікарів з усього світу Українське Лікарське Товариство у Львові (львівська обласна організація ВУЛТ) та єдина загальнонаціональна загальнолікарська організація в Україні — ВУЛТ — перетнули віковий рубіж, відзначивши перше століття своєї історії. Тези доповідей налічували 1314 робіт. Головним редактором був О. Мусій, редакційна колегія: Є. Білинський, С. Гаврилюк, С. Мушак, С. Нечаїв, Л. Пиріг, О. Хонда, О. Ціборовський, В. Чмир, А. Яніна. З нагоди ювілею було представлено ювілейну монету та відбулося спецпогашення маркованого поштового конверта. О. Мусій та С. Нечаїв підготували книги про історію Українського Лікарського Товариства протягом 1910–2010 рр. (Базилевич А., 2010; Кучинський Л.-Б., 2010; Мусій О., Нечаїв С., 2010a; Мусій О., Нечаїв С., 2010b; Ціборовський О.М., 2010).

4–6 жовтня 2012 р. в Донецьку відбувся ХІV Конгрес СФУЛТ, в якому ВУЛТ взяв активну участь. Тези доповідей налічували 841 роботу. Головним редактором був Л. Пиріг, заступником головного редактора — О. Мусій, редакційна колегія: Є. Білинський, С. Гаврилюк, С. Мушак, С. Нечаїв, О. Хонда, В. Чмир, А. Яніна.

16–18 жовтня 2014 р. у Чернівцях на базі Буковинського державного медичного університету відбувся ХV Конгрес СФУЛТ, присвячений 70-річчю Буковинського державного медичного університету та 30-річчю Першого Конгресу СФУЛТ. ХV Конгрес СФУЛТ було включено до заходів, передбачених «Державною програмою співпраці із закордонними українцями на період до 2015 р.», яка затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 18 липня 2012 р. № 682. Відповідальними за сприяння у проведенні ХV Конгресу СФУЛТ визначено Міністерство охорони здоров'я Украї-

ни, Академію медичних наук України, Національну академію наук України, Міністерство закордонних справ України разом з ВУЛТ, Українською всесвітньою координаційною радою і товариством «Україна-Світ». XV Конгрес СФУЛТ було включено до «Реєстру з'їздів, конгресів, симпозіумів та науково-практичних конференцій, які проводитимуться у 2014 р.», затвердженого МОЗ України та Академією медичних наук України. Програмні питання Конгресу: 1) організація і управління системою охорони здоров'я в Україні на новому етапі. Лікарське самоврядування. Світовий досвід; 2) реформування системи охорони здоров'я в Україні: досвід і оцінка пілотних проєктів; 3) інноваційні технології у вищій медичній освіті; 4) історія медицини: 70-річчя Буковинського державного медичного університету та 30-річчя Першого Конгресу СФУЛТ; 5) нове у сучасній медицині. Тези доповідей налічували 949 робіт. Головним редактором був С. Нечаїв, редакційна колегія: Є. Білинський, С. Гаврилюк, Н. Крушинська, О. Мусій, С. Мушак, Л. Пиріг, О. Хонда, О. Ціборовський, А. Яніна. Одночасно з проведенням XV Конгресу СФУЛТ було організовано позачерговий Тринадцятий з'їзд ВУЛТ, на якому керівництво не переобиралося.

22–23 серпня 2016 р. в Києві відбувся XVI Конгрес СФУЛТ. Преконгрес СФУЛТ проходив 18–19 серпня 2016 р. в Берліні. Делегати Конгресу приїхали зі США, Канади, Німеччини, Франції, Бразилії, Російської Федерації та з усіх областей України.

У серпні 2016 р. вперше Конгресу СФУЛТ у Києві передував преконгрес, який відбувався у Берліні (голова Українського лікарського товариства Німеччини — доктор Андрій Батрух).

Президентом СФУЛТ обрано на 4 р. професора Андрія Ярославовича Базилевича (Львів). Академіка Національної академії медичних наук України, професора Любомира Антоновича Пирога (Київ) обрано почесним президентом СФУЛТ.

20–22 вересня 2018 р. в Тернополі відбувся XVII Конгрес СФУЛТ, який розпочався преконгресом у Мюнхені-Ульмі (голова Українського Лікарського Товариства Німеччини — доктор Володимир Мороз). Делегати Конгресу приїхали з усіх областей України та закордоння. Керівництво СФУЛТ на XVII Конгресі не переобиралося.

Цьогоріч успішно проведено XVIII Конгрес СФУЛТ, який тривав протягом 1–3 жовтня 2020 р. в онлайн-режимі зі Львова до Києва, Одеси, Нью-Йорка, Торонто, Лондона, Барселони та інших міст світу, де є активні осередки ВУЛТ та СФУЛТ. Звісно, основний тягар організаційної праці взяло на себе Українське Лікарське Товариство у Львові та Львівський національний медичний університет ім. Данила Галицького. Інформаційно-технічну підтримку надало видавництво «Моріон». Трансляцію здійснювали на сайті журналу «Український медичний часопис». На наступну 4 р. каденцію 2020–2024 рр. президентом СФУЛТ обра-

ли професора Андрія Базилевича зі Львова. Першим (діловим) віцепрезидентом іще раз переобрали доктора Роксолян Горбову з Нью-Йорка, другим віцепрезидентом знову обрали доктора Олега Мусія з Києва. Генеральним секретарем став доктор Іван Сорока (Київ), науковим секретарем — професор Олександр Волосовець (Київ), секретарем з комунікацій з міжнародними організаціями — доктор Микола Тишук (Одеса), секретарем з комунікацій з українськими організаціями — доктор Ігор Паньків (Тернопіль), секретарем з інформації та преси — пані Олена Євстігнєєва (Київ) та архіваріусом — доктор Станіслав Нечаїв (Київ). Було також обрано членів Головної Ради СФУЛТ, до якої увійшли по 4 представники УЛТПА та ВУЛТ.

На конгресах СФУЛТ зазвичай обговорюються питання організації медичної допомоги, освіти, лікарі різних країн діляться знаннями й досвідом про нові методи діагностики та лікування в різних галузях медицини.

Крім цього, часто обговорюються проблеми безпеки праці та профпатології, охорони материнства і дитинства, інфекційних хвороб, лікарської етики і деонтології, розвитку курортів в Україні та інші питання. Окрім наукової частини, для делегатів конгресу також організовуються фармацевтичні виставки за участю провідних зарубіжних та українських фармацевтичних фірм. Попередньо перед конгресами СФУЛТ видаються тези наукових праць, програма заявлених доповідей. Збірники наукових матеріалів кожного з конгресів містять близько тисячі наукових праць (статей та тез), головним чином українських авторів, інтерес яких до конгресів СФУЛТ щоразу зростає. Робота конгресів висвітлюється засобами масової інформації, учасники приймають рекомендації, звернення до лікарської громади, владних структур Української держави та інші документи.

Конгреси СФУЛТ були складовою 5-річної (2001–2005 рр.) Національної програми «Закордонне українство», затвердженої Президентом України. Співорганізаторами було визначено Національну академію наук України, Академію медичних наук України, Міністерство охорони здоров'я України, Товариство «Україна-Світ», Українську всесвітню координаційну раду.

Крайові організації СФУЛТ існують в США та Канаді, Великобританії, Австралії, Австрії, Німеччині, Франції, Бельгії, Польщі, Чехії, Словаччині, Болгарії, Бразилії, Аргентині, Венесуелі, Росії, Україні.

Більшість конгресів проводилися влітку, як правило, в серпні з огляду на бажання зарубіжних гостей взяти участь у святкуваннях Дня Незалежності України, тобто під час студентських канікул, і тому студенти українських закладів вищої освіти, на базі яких відбувалися конгреси, не брали участі в їх роботі. Згодом ситуація змінилася, і конгреси СФУЛТ відбувалися переважно восени.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. **Базилевич А.** (2010) На зламі 100-річчя Українського Лікарського Товариства у Львові. Матеріали XIII Конгресу Світової Федерації Українських Лікарських Товариств. СФУЛТ, Львів — Київ — Чикаго, с. 37–38.
2. **Батрух А.** (2010) Історія Українського Лікарського Товариства в Німеччині. Матеріали XIII Конгресу Світової Федерації Українських Лікарських Товариств. СФУЛТ, Львів — Київ — Чикаго, с. 41–42.
3. **Бобинець М., Кішко О., Бобинець Я. та ін.** (2005) Українське Лікарське Товариство в Чехословаччині (1919–2005). Ювілейний VIII з'їзд ВУЛТ. Тези доповідей. Українські медичні вісті. Т. 6, 1–2(64–65) (січень–червень): 585–589.
4. **Галабурда-Чигрин М.** (2010) Українське Лікарське Товариство Австралії. Матеріали XIII Конгресу Світової Федерації Українських Лікарських Товариств. СФУЛТ, Львів — Київ — Чикаго, с. 42–44.
5. **Грицеляк Ю.** (2010) Історія Українського Лікарського Товариства Північної Америки (УЛТПА). Матеріали XIII Конгресу Світової Федерації Українських Лікарських Товариств. СФУЛТ, Львів — Київ — Чикаго, с. 45–48.
6. **Джурь П.** (1991) III Конгрес СФУЛТ — Київ — Львів 1990. Лікарський вісник, 123: 40–47.
7. **Джурь П.** (1993) IV Конгрес СФУЛТ — Харків 1992. Лікарський вісник, 129: 40–47.
8. **Джурь П.** (1996) VI Конгрес СФУЛТ — Одеса 1996. Лікарський вісник, 141: 272–274.
9. **Джурь П.** (2001) VIII Конгрес СФУЛТ — Львів 2000. Лікарський вісник, 146: 56–59.
10. **Джурь П.** (2010) Світова Федерація Українських Лікарських Товариств (СФУЛТ) 1977–2000. Матеріали XIII Конгресу Світової Федерації Українських Лікарських Товариств. СФУЛТ, Львів — Київ — Чикаго, с. 26–36.
11. **Добощ Г.** (2008) Лікарська громада багато що може. В Івано-Франківську відбувся XII Конгрес Світової Федерації Українських Лікарських Товариств. Ваше Здоров'я, 10 жовтня, 39 (966): 3.
12. **Зарічний В.** (1995) V Конгрес СФУЛТ — Дніпропетровськ 1994. Лікарський вісник, 135: 31–37.
13. **Кучинський Л.-Б.** (2010) Коротка історія Українського Лікарського Товариства Бразилії. Матеріали XIII Конгресу Світової Федерації Українських Лікарських Товариств. СФУЛТ, Львів — Київ — Чикаго, с. 48–49.
14. **Мусій О., Нечаїв С.** (2010а) Пам'ятний фотозбір про лікарське товариство (Українське Лікарське Товариство). «Від «А» до «Я»», Київ, 104 с.
15. **Мусій О., Нечаїв С.** (2010б) Українське Лікарське Товариство: історія та розвиток (1910–2010). «Народна газета», Київ, 200 с.
16. **Нечаїв С.** (1990а) Лікувати треба саму медицину. Вечірній Київ, 25 травня, 118(13933).
17. **Нечаїв С.** (1990б) Незалежна асоціація українських лікарів. Літературна Україна, 26 липня, 30(4387).
18. **Нечаїв С.** (1990с) Незалежна організація українських лікарів. Вечірній Київ, 19 липня, 165(13980).
19. **Нечаїв С.** (2006) Всесвітній конгрес українських лікарів у Полтаві. Шлях перемоги, 20 вересня, 38(2728): 11. (Український інформаційний бюлетень здоров'я. Ukrainian Information Health Bulletin, жовтень–грудень, 4: 6).
20. **Пиріг Л.А.** (2002а) До 25-річчя Світової Федерації Українських Лікарських Товариств (СФУЛТ). Ваше здоров'я, 26.
21. **Пиріг Л.А.** (2002б) До 25-річчя Світової Федерації Українських Лікарських Товариств (СФУЛТ). IX Конгрес Світової Федерації Українських Лікарських Товариств. Тези доповідей. СФУЛТ, Луганськ — Київ — Чикаго, 1: 3–4.
22. **Пиріг Л.А.** (2000) Лікарські громадські організації та українська медицина. VIII Конгрес СФУЛТ. Тези доповідей. Львів — Трускавець, с. 439–440.
23. **Пропам'ятна книга УЛТПА (Чикагський період)** (1990) Чикаго.
24. **Пропам'ятна книга, 25-ліття УЛТПА** (1975) Нью-Йорк.
25. **Резолюція XI Конгресу СФУЛТ** (2006) Ваше здоров'я, 42: 15.
26. **Ціборовський О.М.** (2010) Українські лікарські товариства — об'єднання українських патріотів. Матеріали XIII Конгресу Світової Федерації Українських Лікарських Товариств. СФУЛТ, Львів — Київ — Чикаго, с. 49–56.

HISTORICAL SKETCH OF THE WORLD FEDERATION OF UKRAINIAN MEDICAL ASSOCIATIONS (1977–2020)

S. Nechajiv

Historical and Terminological Commission of the Ukrainian Medical Association, Archive of the World Federation of Ukrainian Medical Associations

Summary: *The article presents a historical sketch of the World Federation of Ukrainian Medical Associations during 1977–2020, i.e. from the time of its foundation to the present.*

Keywords: *Ukrainian Medical Associations, UMAs, World Federation of Ukrainian Medical Associations, WFUMA.*

Адреса для листування:

Нечаїв Станіслав
01033, Київ, вул. Льва Толстого, 7
Всеукраїнське Лікарське Товариство
Тел.: +38 (050) 332-55-80; +38 (066) 596-32-63
E-mail: nechajs@ukr.net

Отримано 24.11.2020